OBSAH

Předmluva 11
Seznam zkratek 13

Část první – Založení státu (1918–1921) 17
I. kapitola – Zahraniční odboj a domácí politika na cestě k 28. (a 30.) říjnu 19
1. Rozdělení české politiky na loajální a protirakouskou 19
2. Revoluční léta 1917 a 1918 24
II. kapitola – Národní převraty a dobývání území tvořícího se Československa 33
1. Český národní převrat – 28. říjen 1918 34
2. Německý převrat: Deutschböhmen, Sudetenland, Deutschsüdmähren, Böhmerwaldgau – a jejich konce 37
3. Slovenský národní převrat a dobývání Slovenska 44
III. kapitola – Poválečná bída, sociální hnutí a bouře 49
1. Zdravotní stav obyvatel, ceny a mzdy 49
2. Sociální bouře a hnutí, jejich důsledky, sociální politika státu 54
3. Nový měnový systém a co s ním souviselo 60
IV. kapitola – Státní moc První republiky – národně revoluční diktatura v akci? 63
1. Popřevratová konstrukce státní moci a její vývoj 63
2. Trnitá cesta k prvním (obecním) volbám 68
3. Výsledky obecních voleb a jmenování rudozelené koalice 71
Závěrem: výsledek státního převratu a založení samostatného státu – Republiky Československé 74
V. kapitola – Problémy levostředé Tusarovy koalice 77
1. Slovenská (Hlinkova) krize 77
2. Hospodářská demokracie? Socializace? Zatím ne, jen bezmoc nad černým trhem, „tovární teror“ a závodní rady a výbory 80
VI. kapitola – Českoslovenští Němci. Návrat německé politiky do Československa 83
1. Výsledky sčítání lidu 1910 a 1921. Němci v Českých zemích, jejich počet a relativní čísla 84

2. Vstup německé politiky do československého státu 90
3. Výsledky prvních jednání německých stran s vládou 94
VII. kapitola – Instalace parlamentní demokracie v Československu a její sestup na dno poválečné revoluční krize 97
1. Parametry definitivní ústavy a její tvůrci 99
2. Spory a vády o ústavu a zákony s ní související a jejich výsledky . 106
3. Československá republika jako součást versailleské mírové soustavy 113
4. První parlamentní volby První republiky, jejich výsledky a následky 123
5. Druhá Tusarova koalice v horkém létě 1920 130
VIII. kapitola – Konsolidace parlamentárně demokratického Československa, její problematické metody a výsledky 137
1. Zářijový převrat v sociální demokracii a jeho výsledky 137
2. Pětka 139
3. Prosincové narovnání s revolučními socialisty 142
4. K vládě Pětky a odborníků 147
IX. kapitola – Aparáty státu a vládní a stranickopolitické elity 152
1. Aparáty státu obecně 152
2. Administrativa 154
3. Policie a četnictvo 160
4. Armáda 163
5. Vládní a stranickopolitické elity 169
X. kapitola –Věda a školství v převratové a převratné době 178
1. Věda v době převratů a československé revoluce 178
2. Školy a odborné instituce a zařízení ruské a ukrajinské emigrace 186
3. Základní a střední školství ve vírech národní revoluce 187
Závěrem 190
Část druhá – Přes krizi k rozmachu aneb Československá revoluce hospodářská, sociální a kulturní
Nový stát v Evropě a ve světě kapitálu (1918–1924) 194
Úvodem a na vysvětlenou 194
1. Československá revoluce hospodářská 194
2. Československá revoluce sociální 196
3. Kultura v československé revoluci 197
XI. kapitola – Československá revoluce v hospodářství 197
1. Rakousko-uherské dědictví v Evropě a ve světě 197
2. Češi a Němci v hospodářství Českých zemí 203
3. Do kterého okamžiku vývoje světového a evropského hospodářství se narodilo Československo? 208
4. Překonávání válečného rozvratu, nostrifikace akcií, jejich repatriace a první fáze poválečného vzestupu 211

XII. kapitola – Obtížná východiska z poválečné hospodářské krize – České země v hospodářské Evropě a ve světě 220
1. Benešova koalice doma a za hranicemi 220
2. Hospodářská deprese a cesta z ní deflačním utrpením za Švehlova premiérství 226
3. Kritický počátek a neméně kritické rozuzlení roku 1923 233
XIII. kapitola – Hospodářské elity Českých zemí a jejich priority 239
1. Vůdčí skupiny české finančně průmyslové elity 239
2. Rodinný kapitál a jeho bankovní domy a koncerny – bankovní dům Petschků a koncern Baťův 247
3. Mezinárodní obchod po Velké válce a České země 253
4. Mezinárodní spojení českého kapitálu – zahraniční kapitál v Českých zemích 260
XIV. kapitola – České země a jejich obyvatelé 266
1. Počet obyvatel Českých zemí a jeho vývoj za Velké války a během československé revoluce 266
2. Hustota osídlení Českých zemí 269
3. Sňatky, narození, úmrtí, tzv. přirozený vývoj vývoj obyvatelstva a vystěhovalectví 271
4. Venkov a město – urbanizace a její vývoj 277
5. Praha, metropole státu a matka měst. Hlavní moravské zemské město Brno, Opava, Bratislava 284
6. Sociální rozvrstvení obyvatel Českých zemí 297
7. Dělnictvo a zaměstnanci – stupeň proletarizace společnosti 300
8. Hospodářské elity dělnictva a zaměstnanců 307
9. Formování a vývoj průmyslově rozvinutých a zaostávajících oblastí českých zemí 310
XV. kapitola – Nejen chlebem... Náboženství a církve v Českých zemích 315
1. Konce katolického reformního hnutí 315
2. Protináboženská nálada, protikatolické církve a hnutí 317
3. Nábožensko-politická normalizace dvacátých let 321
4. Duchovní život církví a jeho literatura 324
XVI. kapitola – Média doby. Noviny a novináři, rozhlas 326
1. Noviny 326
2. Denní tisk politických stran 327
3. Nezávislý nebo alespoň nestranický denní tisk 331
4. Německý denní tisk 333
5. Revue – žurnály, týdeníky, čtrnáctideníky 334
6. Koncerny a vliv státu 335
7. Československý rozhlas a zpravodajský film 338
8. Novinářské a publicistické elity 339

XVII. kapitola – Umění dne a okamžiku – kabaret, šanson, satira a plakát ve službách věci 342
Závěrem 344
Část třetí – Zlatá léta (1924–1929) 346
Úvodem 346
XVIII. kapitola – Evropa a Československo – Československo v Evropě za éry pacifismu 347
1. Z poválečného vývoje evropských států 348
2. Dawesův plán 358
3. Ženevský protokol 360
4. Locarno 361
5. Česko-německé vztahy na skřipci „křehké stability“ mezinárodních vztahů 364
6. Briand-Kellogův pakt a Youngův plán. Kvality československé diplomacie a její elitní sbor 367
XIX. kapitola – Česká a československá politika zlatých let 369
1. Změny a přesuny v politických stranách a přípravy k druhým parlamentním volbám 370
2. Výsledky voleb z 15. listopadu 1925 a jejich následky 376
3. Vládní jazyková nařízení 382
4. Od úřednické vlády k vládě československo-slovensko-německé 387
5. Politická přeskupení a stranické krize – sociální demokraté, křesťanští sociálové a komunisté; aféry – Jiří Stříbrný a Radola Gajda 392
6. Nástup a činy mezinárodní „panské koalice“ 399
7. Třetí volba prezidenta republiky 403
8. Správní reforma a zemské volby 404
9. „Hrad“ – pokus o elitu elit 407
XX. kapitola – Tučné roky konjunktury a její výsledky 416
1. Průmyslová konjunktura a některé její technologické a technické parametry 418
2. Státní vliv a jeho zásahy do ekonomiky, vnitřní organizace průmyslu 426
3. Podnikatelé a manažeři české konjunktury 429
4. Obyvatelstvo: Další zprůmyslnění Českých zemí za konjunktury. Růst středních vrstev 431
5. Zahraniční obchod jako měřítko vyspělosti hospodářství Českých zemí v době konjuktury 434
XXI. kapitola – Venkov Českých zemí v revoluci a v reformě 439
1. Hospodaření na venkově v Českých zemích před Velkou válkou, za války a v první fázi československé revoluce 441
2. Zápas o pojetí pozemkové reformy a její příprava 454

3. Krušné začátky – první kroky pozemkové reformy 461
4. Pozemková reforma mění český venkov 463
5. Výsledky a důsledky – mezinárodní srovnání 470
6. Odčiňujeme Bílou horu! – národní aspekty pozemkové reformy 479
7. Osudy pozemkové aristokratické elity za pozemkové reformy v Českých zemích 489
8. Pozemková reforma a vývoj zemědělské výroby a její techniky . 490
XXII. kapitola – Rozvoj obyvatelstva Českých zemí za konjunktury. Sociální aspekty 496
1. Obyvatelstvo Českých zemí 496
2. Urbanizace – městské obyvatelstvo Českých zemí 501
3. Vývoj sociálního postavení dělnictva a zaměstnanců a nových nižších středních vrstev v Českých zemích 509
4. Úspěchy a prohry státní sociální politiky v Českých zemích 518
XXIII. kapitola – Rozkvět školství a humanitních věd 523
1. Školství ve 20. letech 524
2. Vývoj některých humanitních věd 527
a. Právní věda a literatura 527
b. Historici a dějepisectví 529
c. Filozofie, religionistika, estetika, sociologie, filologie 531
XXIV. kapitola – Jenom v zdravém těle může sídlit zdravý duch... 533
1. Tělovýchova a sport a jejich organizace 533
a. Tělovýchovné organizace 533
b. Sport 539
2. Turistika, ochrana přírody a památek 542
3. Skauti a trampování – návrat k přírodě 546
XXV. kapitola – 1929 – rok přelomu 549
1. Kritický stav vládní koalice. Na cestě k dalším předčasným volbám 550
2. Třetí parlamentní volby 27. října 1929 a jejich následky 557
Závěrem 563

Ediční poznámky 567
Seznam citované literatury 570